

EVALUAREA COMPETENȚEI MATEMATICE A COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Mihaela PAVLENCO, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

<https://orcid.org/0000-0003-0442-4444>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, Republica Moldova

CZU: 373.2:51

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p187-193

Rezumat: Evaluarea reprezintă actul didactic complex, integrat în procesul de învățământ din grădiniță, ce urmărește măsurarea nivelului de dezvoltare a competențelor preșcolarului, inclusiv și a celor matematice, la un moment dat, cu scopul perfecționării actului didactic și obținerii unor performanțe mai mari în rândul preșcolarilor. În acest sens, evaluarea asigură verificarea eficienței strategiilor planificate de educator și urmărește autoreglarea și eficientizarea procesului instructiv-educativ.

Cuvinte cheie: evaluare, competențe matematice, probe de evaluare, preșcolar.

Abstract: The evaluation represents the complex didactic act, integrated in the educational process in the kindergarten, which follows to measure the level of development of the preschooler's skills, including the mathematical ones, at a given moment, with the aim of perfecting the didactic act and obtaining higher performances among preschoolers. In this sense, the evaluation ensures the verification of the effectiveness of the strategies planned by the educator and follows self-regulation and streamlining the instructive-educational process.

Key words: evaluation, preschoolers, mathematics skills, assessment tests.

Evaluarea, alături de predare și învățare, reprezintă o componentă a procesului de învățământ, ce asigură reglarea și eficientizarea actului educațional din grădiniță. Deci, evaluarea, în calitate de reglator al procesului educațional din instituțiile de educație timpurie, creează legături directe cu celelalte două componente, predarea și învățarea, obținând astfel un caracter intrinsec.

Rolul reglator al evaluării poate fi desprins și din cercetările existente în acest domeniu. Cercetătorul I. Bontaș consideră că evaluarea reprezintă actul didactic complex, integrat întregului proces de învățământ, care asigură evidențierea atât a cantității cunoștințelor dobândite, cât și a calității lor, care privește valoarea acestora la un moment dat – în mod curent, periodic și final – oferind soluții de perfecționare a actului de predare-învățare [1, p.124].

Potrivit savantului C. Cucuș evaluarea constituie procesul prin care se delimitează, se obțin și se furnizează informații utile, permițând luarea unor decizii ulterioare [3, p.28].

S. Cristea definește evaluarea ca un proces de măsurare și apreciere a valorii rezultatelor sistemului de educație și învățământ sau a unei părți a acestuia, a eficienței resurselor, condițiilor propuse, în vederea luării unor decizii de îmbunătățire [2, p.147].

Evaluarea, în viziunea lui M. Ionescu, cuprinde o suită de acte prin care educatorul se informează asupra atingerii obiectivelor și poate emite o apreciere asupra activității [4, p.149].

Luând în considerare afirmațiile de mai sus se poate constata faptul că evaluarea în grădiniță are o dublă valență:

- ea asigură informarea actorilor procesului educațional despre nivelul de performanță a copilului cu scopul de a urmări perfecționarea competențelor preșcolarului.
- ea fundamentează deciziile de orientare și consiliere educațională, atât pe dimensiunea activității copilului, cât și a cadrului didactic.

În aceste condiții evaluarea pentru *copil* constituie o sursă de informare despre reușitele și eșecurile obținute de către acesta pe anumite domenii, pentru *educator* ea prezintă modul de adaptare a copilului la mediul grădiniței, îl orientează în conceperea și ameliorarea demersului didactic reieșind din necesitățile individuale ale copiilor ce contribuie la asigurarea unei dezvoltări holistice a preșcolarului, iar pentru *părinte* – evaluarea oferă cunoștințe despre progresul pe care-l face copilul în raport cu el însuși și îl învață să comunice și să relaționeze cu el mai bine.

Evaluarea competențelor preșcolarilor, inclusiv și a celor matematice, se realizează de către educator printr-un set de acțiuni ce răspund la trei întrebări:

1. *Ce măsurăm?* (cadrul didactic va identifica obiectivele evaluării reieșind din prevederile Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere la 7 ani).
2. *Cu ce măsurăm?* (educatorul va identifica metodele și instrumentele de evaluare).
3. *Cum interpretăm rezultatele evaluării?* (educatorii vor stabili descriptorii de performanță sau grilele de evaluare și apreciere).

Potrivit acestor întrebări, procesul de evaluare a competențelor matematice ale copiilor din grădiniță este structurat în trei operații, ce interrelaționează:

- *Măsurarea* constituie operația în care educatorul identifică și aplică metodele și instrumentele de evaluare pentru a cunoaște efectele acțiunii de instruire și pentru a obține rezultate în raport cu un scop determinat.
- *Aprecierea* este operația în care cadrul didactic apreciază produsul realizat de către copiii în baza unor criterii unitare: descriptorii de performanță sau barem de corectare și apreciere. Deci, această operație a evaluării recurge la o analiză calitativă și cantitativă a produsului realizat.
- *Decizia* reprezintă operația evaluării care asigură prelungirea aprecierii prin caracterizare, decizie, recomandări cu valoare de prognoză. Emiterea unor decizii se realizează cu scopul nu de a da o apreciere pozitivă sau negativă preșcolarii, dar cu scopul de a construi noul demers didactic în funcție de necesitățile individuale ale copiilor ce va asigura perfecționarea competențele preșcolarilor pe conținuturile matematice mai puțin performante.

Procesul de evaluare desfășurat în grădiniță este un sistem unic care abordează toate domeniile de dezvoltare. Domeniile de dezvoltare, la rândul lor, se află în strânsă corelare cu domeniile de activitate, de aceea competențele matematice ale copiilor de vârstă preșcolară vor fi

evaluate nu numai prin prisma indicatorilor subdomeniului *Formarea și dezvoltarea reprezentărilor elementare matematice*, dar și a altor subdomenii. De exemplu [5, p. 15, 16, 31, 63, 79, 87]:

Domeniul A. Dezvoltarea fizică și fortificarea sănătății

Standard 1. *Copilul va fi capabil să efectueze diverse mișcări și activități fizice*

Indicator 39. *Poziționează corpul și membrele în mod corespunzător, pentru a imita ceva sau pe cineva, pentru a executa o mișcare* (vârsta 5-7 ani)

Standard 2. *Copilul va fi capabil să manipuleze obiecte pentru dezvoltarea motricității fine*

Indicator 56. *Manipulează obiecte (mozaic, bizibord, joc sorter etc.)* (vârsta 1,5-3 ani)

Domeniul B. Dezvoltarea personală, emoțională și socială.

Standard 1. *Copilul va fi capabil să se perceapă în mod pozitiv ca persoană unică cu caracteristici specifice*

Indicator 187. *Face o simplă clasificare a sunetelor, melodiilor, ritmurilor, mirosurilor și aromelor, culorilor și formelor preferate* (vârsta 5-7 ani)

Domeniul C. Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii

Standard 3. *Copilul va fi capabil să se exprime corect din punct de vedere gramatical*

Indicator 426. *Folosește și exprimă în vorbirea curentă adverbe de timp („azi”, „ieri”) și acțiuni viitoare* (vârsta 3-5 ani)

Domeniul D. Dezvoltarea cognitivă

Subdomeniul 1: *Dezvoltarea gândirii și a capacității de rezolvare a problemelor*

Standard 4. *Copilul va fi capabil să genereze pentru diverse situații, probleme, întrebări*

Indicator 584. *Explorează mai multe căi de soluționare a unei probleme și alege una dintre ele* (vârsta 5-7 ani)

Subdomeniul 3: *Cunoașterea și înțelegerea mediului înconjurător*

Standard 10. *Copilul va fi capabil să observe și să descrie caracteristicile naturii vii și ale celei nevii*

Indicator 667. *Clasifică corpurile din natură după diferite criterii* (vârsta 5-7 ani)

Aceste prevederi reprezintă doar o parte din indicatorii altor domenii de dezvoltare, care vizează conținuturile matematice abordate la vârsta preșcolară și constituie un exemplu pentru cadrele didactice în procesul de identificare a obiectivelor de evaluare a reprezentărilor matematice la preșcolari.

Indicatorii nominalizați mai sus, precum și cei din cadrul subdomeniului *Formarea și dezvoltarea reprezentărilor elementare matematice* vor fi evaluați de educatori prin intermediul metodelor tradiționale și alternative: observarea, probe de evaluare, chestionarea etc.

Totuși, probele de evaluare constituie metodele cele mai frecvent utilizate în grădiniță, reieșind din specificul vârstei. Ele se pot realiza sub trei forme: oral, scris și practic. Din acest motiv

voi exemplifica mai jos mai multe posibilități de evaluare a competenței matematice la copiii de vârstă preșcolară prin prisma probelor de evaluare:

Probă de evaluare orală nr.1

Vârsta: 1,5-3 ani

Indicator 601. Repetă după adult numărarea până la 3.

Timp: 5 minute

Mijloace didactice: 3 mașini

Item: Numără mașinile și stabilește câte sunt

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii numără corect în șir crescător mașinile

În curs de realizare: copiii numără cu ajutorul adultului până la 3

Nerealizat: copiii nu pot efectua numărarea până la 3

Probă de evaluare orală nr.2

Vârsta: 3-5 ani

Indicator 643. Identifică părțile zilei și succesiunea zilelor, în baza activităților zilnice și a schimbărilor existente în natură.

Timp: 7-10 minute

Mijloace didactice: imagini cu părțile zilei

Item: Privește imaginile și numește părțile zilei

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii recunosc și numesc corect toate părțile zilei

În curs de realizare: copiii numesc 2-3 părți ale zilei

Nerealizat: copiii identifică corect o singură parte a zilei sau nu o poate face

Probă de evaluare orală nr.3

Vârsta: 5-7 ani

Indicator 633. Recunoaște formele geometrice în forma obiectelor din mediul înconjurător

Timp: 7 minute

Mijloace didactice: corpuri de diferite forme

Item: Privește în jur și numește câte trei corpuri în formă de cerc, pătrat și triunghi

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii enumeră 7-9 corpuri

În curs de realizare: copiii numesc corect 3-6 corpuri

Nerealizat: copiii evidențiază 1-2 corpuri sau nu pot realiza sarcina

Probă de evaluare practică nr.4

Vârsta: 1,5-3 ani

Indicator 588. Grupează, la solicitare, obiectele după un criteriu.

Timp: 7-10 minute

Mijloace didactice: mere roșii și galbene, coș galben și roșu.

Item: Privește merele. Sortează merele după culoare. Plasează merele galbene în coșul galben, iar merele roșii în coșul roșu.

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii vor recunoaște și vor sorta merele în funcție de culoarea acestora în mod independent

În curs de realizare: copiii vor recunoaște culoarea merelor și le va sorta cu ajutorul educatorului

Nerealizat: copiii nu recunosc culoarea merelor și nici nu pot distribui merele în coș potrivit culorii

Probă de evaluare practică nr.5

Vârsta: 3-5 ani

Indicator 630. Creează, copiază și construiește forme.

Timp: 15 minute

Mijloace didactice: 1 pătrat mare, 2 pătrate mici, 1 triunghi mare

Item: Construiește o căsuță din figurile geometrice propuse.

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii utilizează toate figurile geometrice în construirea căsuței

În curs de realizare: copiii folosește 2-3 figuri în reprezentarea grafică a căsuței

Nerealizat: copiii nu pot construi căsuța din figurile propuse

Probă de evaluare practică nr.6

Vârsta: 5-7 ani

Indicator 621. Măsoară, cu ajutorul unităților standarde de măsură sau altele, cum ar fi o cană/linguriță etc., lungimea, masa și capacitatea diferitor corpuri.

Timp: 10-15 minute

Mijloace didactice: covor, metru

Item: Măsoară cu ajutorul metrului lungimea covorului.

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii măsoară independent lungimea covorului

În curs de realizare: copiii măsoară cu metrul lungimea covorului ajutat de educator

Nerealizat: copiii nu pot efectua măsurări cu ajutorul instrumentelor de măsură

Probă de evaluare scrisă nr.7

Vârsta: 1,5-3 ani

Indicator 616. Compară, cu ajutorul adultului, mărimea unor corpuri, utilizând cuvintele „mare/mic”

Timp: 10-15 minute

Mijloace didactice: fișă de lucru, creioane

Item: Colorează mingea mare și taie cu o linie mingea mică.

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii disting corect mărimea corpurilor și efectuează cele două sarcini

În curs de realizare: copiii cu ajutorul educatorului disting mărimea corpurilor și efectuează o sarcină

Nerealizat: copiii nu pot distinge mărimea corpurilor și nici nu realizează corect sarcinile

Probă de evaluare scrisă nr.8

Vârsta: 3-5 ani

Indicator 603. Raportează cantitatea la număr.

Timp: 10-15 minute

Mijloace didactice: fișe de lucru, creioane colorate

Item:

1. Încercuiește cifra care indică numărul de legume din fiecare mulțime.

2. Colorează tot atâtea legume cât ne indică cifra

4

2

Descriptori *de performanță:*

Realizat: copiii efectuează corect raporturile în cele 5 situații

În curs de realizare: copiii efectuează corect 2-4 raportări

Nerealizat: copiii efectuează un raport sau nu pot efectua corect sarcinile

Probă de evaluare scrisă nr.9

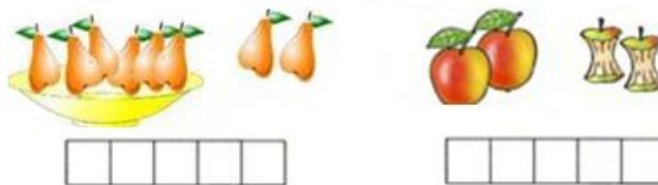
Vârsta: 5-7 ani

Indicator 614. Efectuează operații simple de adunare și scădere cu 1-2 unități.

Timp: 10-15 minute

Mijloace didactice: fișă de lucru, creioane

Item: Calculează și scrie operația aritmetică

Descriptori de performanță:

Realizat: copiii rezolvă și scriu operațiile în mod independent

În curs de realizare: copiii scriu cu ajutorul educatorului operațiile aritmetice

Nerealizat: copiii nu pot efectua operațiile aritmetice

Concluzie: Distingerea nivelului de formare și dezvoltare a competenței matematice a copiilor din instituțiile de educație timpurie se realizează prin modalități specifice acestui nivel de educare și instruire și presupune un proces de colectare și interpretare cantitativă și calitativă a informațiilor privind particularitățile de dezvoltare și capacitățile de învățare ale copilului în cadrul procesului de formare a reprezentărilor elementare matematice. În aceste condiții evaluarea competenței matematice la preșcolari nu trebuie să-i inhibe pe copii, să-i demotiveze, ci dimpotrivă ea trebuie să-i stimuleze dorința de a învăța mai bine. De aceea, evaluarea copiilor de vârstă preșcolară trebuie concepută și prezentată de către educator ca o sarcină comună, firească și nu ca o sancțiune.

Bibliografie:

1. BONTAȘ, I. Pedagogie. București: Editura All, 1995. 347 p. ISBN 973-9156-77-0
2. CRISTEA, S. Dicționar de pedagogie. București: Litera, 2002. 398 p. ISBN: 973-9355-51-X
3. CUCOȘ, C. Teoria și metodologia evaluării. Iași: Polirom, 2008. 265 p. ISBN 978-973-46-0936-9
4. IONESCU, M., RADU, I. (coord.). Didactica modernă. Ediția a II-a. Cluj Napoca: Dacia, 2001. ISBN: 973-35-1084-X
5. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani. Chișinău: Lyceum, 2019. 92 p. ISBN 978-9975-3285-6-2

EVALUAREA BAZATĂ PE ȘCOALĂ ȘI PE MUNCĂ ÎN EDUCAȚIA ADULȚILOR

Liliana POSTĂN, dr., conf.univ., <https://orcid.org/0000-0003-4546-4872>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

CZU: 374.7

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p193-201

Rezumat: Educația și învățarea la adulți se regăsește în ramuri precum educația, economia, sociologia, culturologia, antropologia, iar evaluarea în acest domeniu are conexiuni cu acestea. În articol analizăm evaluarea bazată pe școală și pe muncă în educația adulților. Ne referim la studiile din domeniu, constatând că problema evaluării este abordată de către cercetători insuficient, superficial și nespecific, dar totodată enumerăm unele studii și documente în domeniu. Ne referim la evaluarea eficienței și eficacității învățării la vârstele adulte, enunțând modelul evaluării sistemice (organizaționale), criteriul de evaluare fiind eficiența și modelul andragogic (personal), criteriul de evaluare fiind eficacitatea.